

Adresë

„Kòzdi człowiek mò swój adres. Tëż taczi, co mù pòd mòstã przëszło žëc. Nawetkã Remùs z pòwiescë Majkòwsczegò miòł swój plac, dze lëstë przëchòdzałë a dze wròcòł, czej pò wanodze muszòł odpòczãc a towaru zahalac. Mómë adresë w jawernoscë i w cybersëcë. Mieszkómë w bùdinkach, bùdinòszkach, bùdinuszulkach a w pałacach i w blokach. Òne stojã colemãto prze drodze, sztrasë, ùlëcë, aleje abò na placu. Te mają swoje miona. Różné. Lëdze sobie je wëmiszlają, a radzëznë miastów, gminów – nadòwają. Wiele mò pòzwë spartãczoné z Kaszëbama, ze zemiã a lëdzama. Je np. *Kaszëbskò Droga* w Chwaszczënie; ùlëce *Kaszëb-*

sczë we Wrocławiu, Elblãgù, Szczecënie, Słëpskù, Bòlesławcu, Wałbrzëchù, Kalëszu, Radomiu, Kòlebrzegù, Bëdgòszczë, Tczewie... Miona a barzi nòzwëska znónëch Kaszëbów sã czãscy pòtikò. Ùlëce: Cenòwë, Trepczika, Labùdë, Karnowsczegò, Necla... je jich skòpicã. Czasã sã to dròzczci kròtëchné; tej-sej taczé, co w las prowadzã. Niejedne tromòlã sã pòd gòrkã, jiné nekajã przidkò w dót. Zarò je widzec, dze Kaszëbi dzejają, bò tak „zaznòczają” kaszëbsczima pòzwama swòjã òbërdã. Wszelëjak biwò z wiédzã, chto to za człowiek bëł. Czedës jem pisòł prawie do „Pòmëranie” ò Jastarnie a przëdny tam drodze, miona ks. Sëchtë. Pitòł jem lëdzy, co niã szlë – chto to bëł? Òdsëlelë mie a do parafie, a do Zrzeszeniò... Mówilë, że to pewno ksãdz, co nen jastarniczci kòscòł bùdowòł abò bëł probòszczã przed tim, co terò ùrzãdëje. A taczi zacny człowiek...

Kaszëbi sã patronama różnëch instytucjów, w tim bòlëców, chòcle dr Majkòwsczi w Kartuzach a dr Cenòwa we Wejrowie. Biblioteka we Wejrowie mò na szildze Majkòwsczegò, w Rëdze – Derdowsczegò, w Lëzënie – Roppla... Mómë pòzwë z lëteraturë wzãtë: czãsto je *Remùs* (Gdiniò, Gduńsk, Pãpòwò), sã *Stolemë* (Gduńsk, Gdiniò), a nawetkã... *Krasniëta* (Gduńsk). Je ùlëca *Lesoki* w Bòjanie. Je, z kaszëbska, fòneticzno pisóné *Łekno* w Kamieniu.

Dobrze sã skłòdò, czej më w taczi bòlëcë wëzdrowiejëmë, gòrzi – czej ùmrzemë. Z bibliotekã taczych tòklów ni ma. Na drodze mòże sã zdarzëc aùtołowi przëtròfk. Chcemë wzac cos

**CZEDËS JEM
PISÒŁ PRAWIE DO
„PÒMERANIE” Ò
JASTARNIE A PRZËDNY
TAM DRODZE, MIONA
KS. SĚCHTË. PITÒŁ
JEM LËDZY, CO NIã
SZLË – CHTO TO
BËŁ? ÒDSËLELË MIE
A DO PARAFIE, A DO
ZRZESZENIÒ...**

z radia „Nocny wëszczërga”: z *drodзи miona Tòmkã Fòpczi wëjachãta cyster-na z mlékã a grzimnãta w cãzarowégò z bómama, co wëjachòł z drodзи Rómka Drzëdzona... Drzewò spadło na zemiã, a mlékò... Sã rozlało.*

Mòże tëż miono Kaszëbë dac szkòle. Mómë trójno pùblicznëch szkòtów miona JPIL i...? I co szkòtóm z tegò przindze? Sã abò ti szkòlnoy a dzecë co padłi za papieżã? Zgròwają przëdòmni za Nim? Dobrze sã ùczã? Jegò dokazë znają? A mòdlajacy chòc sã? Kùli ksãzi pò taczi szkòle je, a kùli banditów?

Ale chcemë wròcëc do adresów, do pozwów drogów. Sã pòwòznë pòzwë, jak *Alejò Samòstójnoscë*, a sã taczé, co nie je wiedzec, czë sã smiòc, czë płakac... Biwò, że pòzwa drodзи, przë jaczi

sã mieszkò, pasëje do naszëgò warkù, a nawetkã nòzwëska. Przë drodze *Wiòldzich Bùdacjów Socjalizmù* mieszkò inżiniëra Wòjcech Młotkòwsczi z psã Gòdzã. W willë przë *Placu Sztërdzescë Zbójców i jedny Alëbabë* dzejò na wësoczych òbrotach towarzëskò agencjò „Ptòch w gniòzdkù”, co sã reklamùje: „Zajimniëmë sã tobã jak pajk mùchã, a nicht ce tak nie namiãgòli, nie nasmùkò”. Rëbòk mieszkò przë *Mòrsczi*, gbùr przë *Pòlnoy*, cesla przë *Hëblowi*, a ksãdz – na plebanie. Czejbë tak miało bëc, zarò bë wierã we Warszawie jakã kòmisjã do sprawów wëmëslëlë, a mãdrzëlowie przëdzëliwëlëbë lëdzëskòma chëczë pòdług warkù, przë pasownëch drogach, placach. Nawetkã smãtòrz, dze wszëtcë pòmãk lezã – bëtbë przë drodze *Ùbëtny*.

Czësto jinaczi rzecz sã mò z internetowima adresoma a mejlowima. Te pierszë colemãto wskòzywają na zamkòsc starnë, a mejlowé – mówią ò człowiekù, do jaczëgò prowadzã. Co bò mòże rzeknac ò kògùms, chto kòże adresowac na *mëszka69@snòżò.qa* abò *malinkò43@cëszì.kòtka*? To sã wierã młodé (jesz) biãtzi. Nòzwëska przed @ ùziwają ti, co na to nòzwëskò sã naròbilë. A *rambòbambò@pùpa.dupa* czë *czaszkadëmi@szëmi.mie* – młodi (jesz) knòpi. Fùlné miona i nòzwëska, czasã dëbeltowé – dajã ti (te), co bë chcelë bëc barzi achtniony. A *dëtcziletczë@bòrg.com* czë *nieròb@a.zaròb?* Òpasujta! To na gwës sã ti ze skarbòwi pòlicje...

TÓMK FÓPKA